І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Ш[illegible]вченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 35. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ЛЮТОГО 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 24, 1960 No. 35. VOL. LXVII.

АЙЗЕНГАВЕР ПОЧАВ ПОЇЗДКУ ПО КРАЇНАХ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

ПІСЛЯ ВІДВІДИН ПОРТО РІКО, ПРЕЗИДЕНТ ПРИБУВ ДО РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, ДЕ БУДЕ ПРОГОЛОШЕНА ОКРЕМА ДЕКЛЯРАЦІЯ В СПРАВІ СПІВПРАЦІ ЗДА І ПІВДЕННО-АМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇН ДЛЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Ріо де Жанейро. — Відбувши дня 22-го лютого ц. р. свої відвідини в американському коммонвелті Порто Ріко, през. Айзенгавер прибув у вівторок 23-го лютого ранком до столиці Бразилії Ріо де Жанейро, де перебуватиме три дні і де після зустрічі з бразилійським президентом Жусселіном Кубічеком буде проголошена т. зв. „Бразилійська Декляраціяʼʼ про тісну співпрацю З'єдинених Держав Америки із країнами Південної Америки в справі пожвавлення й інтенсифікації їх економічного розвитку і протидіяння цим совєтській економічній і політичній пенетрації. Як передбачають у політичних колах, ця декларація буде одним із найважливіших політичних актів, опублікованих під час поїздки през. Айзенгавера по країнах Південної Америки. Принципи й основні напрямні цієї декляраціії, що її визначають назвою „Операція Панамерика", були випрацьовані і встановлені під час переговорів між бразилійським урядом і Вашингтоном на протязі останніх місяців. Безпосереднім вислідом поїздки през. Айзенгавера мало б бути започаткування здійснювання проголошених у декларації цілей, зокрема уділення відповідних кредитів для країн Південної Америки і заходи для стабілізації торгівлі і ринкових цін на південноамериканські сирівці. Перед приїздом до Ріо де Жанейро, в понеділок дня 22-го лютого, значить в день Вашингтона, през. Айзенгавер відвідував коммонвелт Порто Ріко, де його вітали не тільки губернатор і представники порторіканського самоврядування, але й теж представники опозиції, які вимагають ліквідації коммонвелту і проголошення Порто Ріко стейтом ЗДА. Після свого приїзду на летовище в Сан Хуані й у відповідь на вітання губернатора Люїза Муньоза Маріна, през. Айзенгавер ствердив, що успішний економічний і політичний розвиток Порто Ріко може бути прикладом для інших країн Південної Америки. Населення Порто Ріко вітало през. Айзенгавера ентузіястично, за вийнятком деяких опозиційних груп, зокрема прихильників Кастра, які пробували влаштовувати демонстрації, — протестуючи проти збільшення мілітаризації Порто Ріко і вимагаючи повної незалежности для Порто Ріко. Після відвідин Бразилії през. Айзенгавер відлетить дня 26-го лютого до Буенос Айрес в Арґентині. Дня 29-го лютого Айзенгавер має відлетіти до Сантіяґо в Чіле, а 2-го березня має бути в Монтевідео в Уруґваю. 3-го березня поворот до Буенос Айрес, звідки ще того самого дня відлет до летунської бази Реймі в Порто Ріко. Там Президент має залишитися до 6-го березня, якого то дня, пізно увечорі вернеться до Вашингтону.

Кубинський уряд хоче переговорювати з Вашингтоном

Гавана, Кубинська Республіка. — Кубинський міністер закордонних справ Пол Роа звернувся до представника ЗДА шарже д'афер Дінісла Бреддока і передав йому ноту, в якій висловлюється пропозицію „відновити переговори за посередництвом дипломатів", щоб вирівняти те непорозуміння, яке заіснувало в останньому часі між двома країнами. В ноті говориться про те, що кубинський уряд визначить окрему комісію для ведення переговорів у Вашингтоні в часі, на який погодяться обидва уряди. Ця нота — це перша ознака того, що Куба плянує мирно жити із цією країною, і припинити політику нападів, яку веде Фідель Кастро від часу, коли він в січні 1959 прийшов до влади. У Вашингтоні заявив представник державного департаменту, що ЗДА радо розглянуть нову кубинську пропозицію. Тепер американський амбасадор до Куби перебуває у Вашингтоні, куди він був приїхав на наради, і не вернувся до Куби, а кубинський амбасадор виїхав із Вашингтону до Гавани.

Совєтські прем'єри знайшли у ЗДА „багато злого і дуже мало доброго"

Бостон, Масс. — Совєтські пре'єри, які під проводом прем'єра РССР Дімітрія С. Полянського відвідували ЗДА, перед відлетом додому, заявили журналістам, що вони знайшли в цій країні дуже багато злого і малощо доброго. Вони сказали репортерам, що їхня подорож по ЗДА упевнила їх в тому, що комунізм є кращою формою уряду, як демократизм. Ось зразки їхньої оцінки ЗДА: „Америка продукує так багато авт, що ті авта є перешкодою, а не поміччю". „Коли ви мене питаєте, чи існує в Америці мешканева проблема, то я вам скажу, що ця проблема не є менше серйозна, як у СССР". „Припускаю, що це є дещо з демократії в тому факті, що американці можуть говорити і писати, що тільки хочуть, але це не є те, що ми вважаємо демократією". Совєтські політики є переконані в тому, що держава може будувати доми, бути власником фабрик і фарм, плянувати працю в університетах із кращим успіхом як приватні підприємства.

В АМЕРИЦІ

● **Головна Виборча Комісія** міста Ню Йорку виявляє, що в тому місті в дні 31-го грудня 1959 було 2,784,524 зареєстровані виборці, на 119,190 більше як в 1958 році. 1,917,231 виборець був записаний як демократ, а 634,164 виборці зареєстрували себе як республіканці, лібералів є записаних 64,359. 141,984 виборці не належать до жадної признаної партії.

● **Голова конґресової комісії** для поборювання протиамериканської діяльности, конґресмен Франсіс Волтер сказав, що твердження вишкільного летунськ. підручника про те, що деякі релігійні деномінації є під впливами комуністичної доктрини, є правдиве, хоч команда летунства заборонила вживати цього посібника. Автор цього підручника 54-річний професор Гомер Гайд, який працює для летунства як вихованик 18 років, каже, що його наставники підтримують його твердження.

● **В 1959 році** внаслідок нещасливих випадків у ЗДА згинуло 91,500 осіб, що спричинило втрату $2,600,000,000. Крайова Рада Безпеки твердить, що це було на 1,000 осіб більше як у 1958 році. Від автомобільних катастроф згинуло 37,800 осіб, а від випадків в домах — 26,500; при праці у фабриках 13,800, а в інших нещасливих випадках — 16,500. Від упадків згинуло — 18,300, від попечення —7,400, утоплення — 6,500. В одній катастрофі згинуло аж 65 осіб — коли літак впав був в Ню Йорку в Східню ріку.

ПОРТО РІКО ВІТАЄ ПРЕЗИДЕНТА

В усіх місцевостях Порто Ріко, що їх відвідав през. Айзенгавер в дні 22 лютого ц. р. вітали його порторіканці маніфестаційно. На фото: порторіканські дівчата з написом „Вітаємо Айка в Порто Ріко".

ЗДА „ВИКУВАЛИ НЕПЕРЕМОЖНУ ЗБРОЮ" — ТВЕРДИТЬ АЙЗЕНГАВЕР

Вашингтон. — Перед відлетом в подорож до 4-ох південних держав 21-го лютого президент Айзенгавер в 15 мінутовій промові через радіові й телевізійні стації заявив, що ЗДА „викували таку незруйновну зброю, сила якої є незлічення". Президент хотів дати відповідь своїм критикам, головно сенаторові - демократові з Мізурі Стюартові Саймінґтонові, який твердив, що уряд Айзенгавера більше дбає про збалянсований бюджет, як про оборону країни, і тому СССР має перевагу в ділянці продукції ракет. Президент казав, що „ми викували певний довір'я щит миру, який має таку відстрашливу силу", що будить пошану в неупередженого обсерватора і тут у ЗДА і закордоном, і який вистачає на оборону тепер і далі при постійному поліпшуванні вистачить і на майбутнє. Президент подав назви бомбовиків і керованих ракет, які творять збройну силу ЗДА. 1) „Наші ракети „Атлас", які трафляють із разючою докладністю, вже віддані до вжитку збройних сил. Ракети середнього засягу знаходяться вже на військових базах"). 2) „Незабаром будуть діяти перші підводні човни з ракетами "Поляріс", що є майже незруйновною зброєю. В розбудові є нові ракети далекого засягу". 3) Численні сотки бомбовиків, здібні до необмеженого знищення, це є „збройна сила, яка щодо числа і якости перевищує" всі інше в цій ділянці. Президент сказав, що південні американці і громадяни цієї країни оцінять важливість цих фактів, і одночасно зрозуміють, що американська збройна сила не витрачає забагато фондів для своїх потреб, тільки стільки скільки потреба для безпеки цієї країни і всього вільного світу.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ У ЗДА ВІДБУВ 5-ИЙ КРАЙОВИЙ З'ЇЗД У 10-РІЧЧЯ СВОЄЇ ПРАЦІ

ОЛЬГА КУЗЬМОВИЧ ОБРАНА НА ГОЛОВУ КРАЙОВОЇ ПЛАСТОВОЇ СТАРШИНИ, А БОГДАН КРАВЦІВ НА ГОЛОВУ КРАЙОВОЇ ПЛАСТОВОЇ РАДИ

Ню Йорк. — Організація Української Молоді Пласт у ЗДА відзначила десятиріччя свого існування і праці, що завершилося в 1959 р., ювілейним Крайовим Пластовим З'їздом, який відбувся в днях 20 і 21 лютого ц. р. і зустрічю з громадянством, що відбулася в залях Народного Дому увечері в неділю 21 лютого. Відкрив З'їзд, започаткований молитвою, що її провів всч. о. Юрій Менцінський і відспіванням національного і пластового гимнів, голова Крайової Пластової Старшини д-р Ярослав Падох, запрошуючи до почесної президії Голову Головної Пластової Ради Яра Гладкого і її секретаря Ганку Коренець, як репрезентантів Начального Пластуна проф. Северина Левицького (Сірого Лева), голову Головної Пластової Булави д-ра Осипа Бойчука, голову Крайової Пластової Старшини у Канаді інж. Омеляна Тарнавського і попередніх голов Крайових Пластових Старшин у ЗДА Григорія Бобкова і Богдана Кравцева. З'їздом проводила президія під проводом Богдана Кравцева і в складі Марії Логази із Сиракюз і Олександра Бережницького із Боффало, як заступників та інж. Романа Волчука, Лідії Скочиляс і Андрія Горняткевича, як секретарів. На програму першого дня нарад, крім привіту голови канадійської Крайової Пластової Старшини інж. Омеляна Тарнавського, який водночас із цим виголосив коротку доповідь про стан і досягнення Українського Пласту в Канаді, склалися ще доповіді д-ра Осипа Бойчука про стан українського пластового руху в усьому світі і доповідь голови УПСеньйорату

Ольга Кузьмович

у ЗДА Антона Хухри про стан пластового Сеньйорату у ЗДА, що об'єднує під сучасну пору 479 членів. Звідомлення уступаючої Крайової Пластової Старшини, надруковане окремим виданням на 80 сторінок друку, з докладним річовим і цифровим переглядом пройденого десятиріччя і досягнень Пласту за останні два роки, було доповнене головою КПС д-ром Ярославом Падохом, який зокрема ствердив дальший чисельний зріст пластової організації (з 2.923 до 3.215 членів усіх пластових уладів у ЗДА), як теж і пластових осередків у ЗДА, кількість яких збільшилася до 28. Звіт за діяльність Крайової Пластової Ради склав її голова Володимир Масюк і звіт з перевірки діловодства і діяльности уступаючої Кр. Пл. Старшини подав в імені Перевіної Колеґії КПРади д-р Ілля Карапінка, який водночас поставив пропозицію на схвалення абсолюторії, що була прийнята одноголосно і з

(Закінчення на стор 4-ій)

Між Заходом і СССР загострились взаємини з приводу західнього Берліну

Бонн. — Дві події спричинили дальше загострення взаємин між західніми державами та Совєтами з приводу Берліну. Коло тридцятьох західньо-альянтським старшинам і воякам, які є зв'язковими при головній совєтській командантурі в Східній Німеччині, видано нові пашпорти, в яких зазначено замість, як раніше, „Совєтська окупаційна зона" — „Німецька демократична республіка". Зміна цієї номенклятури має на цілі накинути західнім державам посереднє визнання східньо-німецької комуністичної сателітної держави. Всі три генерали, західньо-альянтські військові команданти в Західньому Берліні, звернули ті пашпорти і заявили, що вони їх не приймають. Рішено радше відкликати зв'язкових, як прийняти такі пашпорти. Якщо Совєти не хотіли б змінити свого рішення, тоді західні держави, відкликавши своїх військових зв'язкових, зажадають відкликання совєтських зв'язкових з військових командантур ЗДА, Англії і Франції в Західній Німеччині. Захід стоїть на становищі, що цими новими пашпортами порушено договір з 55 квітня 1947 року, що його підписали були американський генерал Кларенс Гібнер і сов. маршал Міхаїл Малінін. — Майже одночасно совєтська амбасада в Бонні оприлюднила листа, що його ще в минулому місяці амбасадор Андрей Смірнов переслав був лідерам німецьких соціял-демократів Еріхові Оленгабуерові і Гербертові Венерові. У тому листі Смірнов пригадував совєтську вимогу щодо перетворення західнього Берліну у „вільне місто" та погрожував, що у випадку західньої відмови — Совєти „дадуть всю підтримку своєму союзникові" — східньо-німецькій нібито суверенній державі. Цей лист Смірнова до соціялістичних лідерів мав на меті ізолювати соціялістичного посадника західнього Берліну Віллі Бранда, що підтримує політику Аденауера.

Куба зголосила свою кандидатуру до Ради Безпеки ОН

Об'єднані Нації. — Куба розіслала всім членам Об'єднаних Націй повідомлення, що вона задумує кандидувати до Ради Безпеки на місце Арґентини з днем 31 грудня ц. р. Одно місце в Раді Безпеки належить Південній Америці за внутрішнім „джентлмент аґрімент". Однак було давно відомо, що на місце після Арґентини рефлектує Чіле. Зголошення кандидатури Кубою знову ускладнює політичну ситуацію на терені Об'єднаних Націй, при чому може статись таке, що більшість південно - американських країн поставить кандидатуру Чіле, а Куба, не рахуючись з волею своїх південно-американських сусідів — посягатиме на місце належне Південній Америці, з підтримкою 10-членного комуністичного бльоку та азійського бльоку „невтральних", що наспавді йде на терені ОН за Совєтами і їх сателітами. Безпардонність Куби виявилась вже у формі зголошення її кандидатури — без попереднього повідомлення південно - американських країн та без їх апробати.

В Еспанії, у зв'язку з бомбовими замахами, арештовано понад 100 осіб

Мадрид. — В столиці Еспанії вибухло кілька бомб, а дві бомби знайдено поки вони ще не вибухли. Відбулось надзвичайне засідання уряду та видано повідомлення, що арештовано керівників тайної підпільно-революційної організації. Преса в'яже цю терористичну діяльність з еспанськими втікачами на Кубі, з якою тепер настав гострий еспансько - кубинський конфлікт, а також з недавнім з'їздом еспанських комуністів у чеській Празі. Арештовано коло 100 осіб. Офіційний комунікат стверджує, що еспанські власті від деякого часу зауважили пожвавлення активности комуністів. З другого боку еспанська комуністична партія з своєю централею в Парижі, відпекалась тих бомбових атентатів.

Італія і Совєти розходяться в усіх справах світової політики

Рим. — Італійський міністер закордонних справ Джузеппе Пелла, звітуючи на закордонній комісії італійського парляменту про хід і вислід подорожі до Москви італійського президента Джованні Ґронкі, якому він, Пелла, товаришив, заявив, що в ділових розмовах між ними й Хрущовим та Громиком не було ніодної справи, в яких вони — італійці і большевики — були згідні. През. Ґронкі, який належить до лівого крила італійської Християнсько-демократичної партії, — за словами Пеллі — дуже рішуче опонував Хрущову. Це й стало причиною люті Хрущова, який побачив невдачу своїх надій, що Італія стане „слабою ланкою" в лаців НАТО, і Хрущов дав вислів своєму пересердю у своїй безтактній поведінці на бенкеті, коли-то він „радив" італійському президентові вступити до комуністичної партії. Міністер Пелла всеж назвав подорож до Москви „корисною", бо — казав він — можна було безпосередньо перевірити дійсну позицію СССР в усіх найважливіших міжнародних справах.

УВК „Плай" переміг у Ню Гейвені

Ню Гейвен, Конн. (В. С.) — Український Відбиванковий Клюб „Плай" вийшов у суботу 20-го лютого знову переможцем і чемпіоном турніру відбиванки кращих команд сходу ЗДА. Українські відбиванкарі, що ними опікується інж. М. Лепкалюк, перемогли під час змагань у Ню Гейвені переконливо своїх суперників: Зенґел Варіяг (росіяни), Бінґгемтон та Вунсакет. З Вунсакет прийшлося „Пласвіˮ грати двічі бо ця команда добилася з однією програною до фіналу і тут вдруге зазнала поразки від українців. Всі зустрічі виграв „Плай" у двох сетах за вийнятком змагань із Бінґгемтоном (15:3; 12:15; 15:6), а фінальні змагання закінчив „Плай" перемогою 17:15 та 15:8, У. В. К. „Плай" виявився на цьому турнірі ще сильнішою та краще зіграною командою, як це було в попередніх змаганнях. Українські відбиванкарі показали крім стинок, які робили спустошення в рядах противника теж багато кращу гру в полі та дуже добрі бльоки стинок. Слідна була теж поправа і сервах усіх змагунів, а Будишин здобув своїми подачами багато точок. Після участи в чотирьох турнірах за першенство східніх стейтів У. В. К. „Плай" веде в неофіційній табелі точкування, маючи на своєму конті два першенства, одно друге та одно третє місце.

У мистецьких змаганнях за чашу Американсько-Німецької Ліґи, що відбулися в неділю дня 21 лютого ц. р., УСК, Ню Йорк, переміг видатно свого суперника Колсман у відношенні 11:0. Січ, Елізабет, у змаганнях з Айріш Амерікен за чашу стейту Ню Джерзі перемогла цю команду у відношенні 3:2.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ ВИШКОЛЮВАТИ В ЕСПАНІЇ ЛЕТУНІВ

Бонн. — Західня Німеччина переговорює з Еспанією про вишкіл на еспанському терені німецьких летунів, як теж вояків з ракетних з'єднань. Хоч західньо-німецький уряд офіційно заперечив цьому, проте вістка про це вийшла з американських і англійських джерел з коментарем, що однаково Вашингтон, як Лондон є проти таких німецько-еспанських військових контактів. Західньо - німецький міністер військових справ Франц Йосиф Штравс мав говорити про це з головним командантом збройних сил бльоку Північно - атлянтійського Пакту (НАТО) генералом Лорісом Норстедом, представляючи труднощі, що їх стрічає західньо - німецький військовий вишкіл просто тому, що в Західній Німеччині нема відповідних теренів. Західньо-німецькі політичні й військові кола ставляться до цієї справи, як суто-технічної проблеми, тим часом в західніх столицях вона наробила шуму, як суто політична справа — твердять західні обсерватори в Бонні. Особливо англійці, насторожені супроти Німеччини й надзвичайно вразливі на всі найменші познаки відродження в Німеччині її давніх мілітаристично - імперіялістичних нахилів, вбачають в теперішньому німецькому наближенні до Еспанії відродження гітлерівських зв'язків з режимом генерала Франка та пригадку на участь німців в еспанській громадянській війні по стороні Франка. Західньо-европейські соціялісти, особливо англійські, данські і норвежські, ставляться надалі скрайньо вороже супроти режиму Франсіска Франка в Еспанії, не забувши йому, що він провалив в Еспанії режим „народного фронту", в якому формально очолювали владу соціялісти, але насправді правили комуністи. Тому, що Еспанія не належить до НАТО, то англійські соціялісти вбачають в німецько-еспанській приязні перший доказ, що Західня Німеччина приготовляє собі виступлення з НАТО та визволення себе з-під контролі НАТО над її збройними силами. Паризькі протоколи, які визнали за Німецькою Федеративною Республікою право дозброєння з означенням допускальних та заборонених родів зброї, нічого не говорять про терен вишколу німецьких частин і тому формально західньо-німецький уряд має в цьому відношенні вільну руку. Насправді, за газетними коментарями, весь плян тіснішої західньо-німецької й еспанської співпраці належить виключно від згоди чи спротиву збоку Вашингтону. Ця справа вирішиться, коли 22-го березня ц. р. прибуде до Вашингтону еспанський міністер закордонних справ Фернандо Марія Касттієлля, з яким західньо-німецький уряд розпочав переговори в цій справі під час недавніх відвідин еспанського міністра в столиці Західньої Німеччини.

Англійці святкують народини другого сина королеви

Лондон. — Від північного шпилю Шотляндії по Ріг Доброї Надії в Африці і Австралію, скрізь, де живуть англійці, в усіх членських країнах Коммонвелту, запанувала від пополудня минулої п'ятниці велика радість: королева Єлисавета породила сина, який став другим на листі наступників престолу, відсунувши свою сестру Анну на третє місце і княжну Марґариту на четверте. Його прихід на світ скріпив династію та дав притоку до спонтанних виявів симпатій і льояльности до королівського дому Англії. Офіційну вістку про народини проголошено коротким комунікатом, що королева породила сина і що мати і дитина здорові. Дитина прийшла на світ о год. 3.38 попол. лондонського часу в т. зв. Бельгійській залі Бюкінґгемського палацу. При злогах були приявні чотири лікарі, що підписали комунікат і дві медсестри, з яких, Гелен Ров, була приявна також при народинах теперішнього наступника престолу Чарлза, що має 11 років, та його сестрички Анни, що має 5 років. Першим, що дістав офіційне повідомлення про ту подію, був міністер внутрішніх справ Англії Р. А. Батлер. Офіційний комунікат вивішено на брамі Букінґгемського палацу перед якою стояла кількатисячна юрба лондонців, і на офіційній резиденції посадника Лондону, лорда-мейора. Одним з перших, що прислали ґратуляційні депеші, був англійський прем'єр Геролд Мекміллен. Англійський парлямент переслав свій привіт і ґратуляції королевій в минулий понеділок на внесення лідерів всіх трьох заступлених там партій — Консервативної, Партії праці і Ліберальної. У пресі появилась вістка, що новонароджений син Єлисавети II дістане ім'я Джеймс та що на кумів будуть запрошені президент Айзенгавер і Винстон Черчил, але офіційного потвердження цієї вістки нема. През. Айзенгавер був одним з перших, що прислали ґратуляції. Другий офіційний комунікат стверджував, що народжений син важить 7 фунтів 3 унції, — ця подробиця мала те значення, що була доказом, що дитина сильна і здорова. Архиєпископ Вестмінстерського собору, кардинал Джофрі, наказав перевести в усіх католицьких святинях в минулу неділю молитви за королеву і її нову дитину. Подібні розпорядження видала й Федеральна Рада Вільних Церков в Англії, що охоплює 4 протестантські Церкви в Англії.

У СВІТІ

● **Авґуст Еме Аріуль,** французький воєнний герой-летун, дістав підвищення у військовому ступні, як старшина резерви у так званому Почесному Леґіоні, в той сам день, в якому його перевезли до в'язниці Ля Санте у Парижі, де він чекає судової розправи за участь у замахові на державний лад і порушенні публічного спокою — в бунті французьких екстремістів в Альжирі 24 січня ц. р. Разом з ним є ще 7 інших промінентних французів з Альжиру, арештованих за той сам злочин. Французька преса кепкує з „справедливости 5-ої Республіки", яка водночас нагороджує за геройство і карає за зраду того самого громадянина.

● **Президент З'єдиної Арабської Республіки** Гамаль Абдель Нассер відкинув першу лопату землі, започаткувавши роботи над новою залізничною лінією в Сирії між містами Алеппо і Лятакія, довжиною 145 миль. Він відразу заповів, що ця залізнична лінія буде продовжена на дальших 330 миль до берегів ріки Евфрату біля кордону Іраку. Нассер забув сказати „дрібничку": звідкіля взяти $45 мільйонів на першу частину тієї будови і $100 мільйонів на дальшу частину? Він сподівається дістати їх або від Америки, або від Москви, користаючи на своїй „невтральності".

● **Між Юґославією і Ватиканом** ідуть довірочні закулісові розмови на тему підписання конкордату і відновлення дипломатичних взаємин. Юґославії залежить на замиренні з Апостольською Столицею з уваги на своє сусідство з католицькими країнами Австрією і Італією та добрі зв'язки з релігійним мусульманським світом, що його найбільш відстрашує безбожництво комунізму. В Юґославії є 7 мільйонів католиків-хорватів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Ще один заклик до Москви

До величезної літератури про міжнародне роззброєння ,до грубезних архівальних актів із пречисленними проєктами, дискусіями над ними, нотами й промовами, долучився ще один документ: заклик державного секретаря Християна Гертера, виголошений минулого четверга в Клюбі Крайової Преси у Вашингтоні на адресу Москви, щоб вона „поважно" поставилася до справи роззброєння. Гертер накреслив похмурий образ перманентної і щораз грізнішої небезпеки війни. Він переконливо вказував на небезпеку не збоку вільних держав, які мають ту зброю, а збоку „невідповідальних", які, „занадто поквапно або з сліпої глупоти" нею покористувавшись, можуть розпутати світову хуртовину „навіть без власної інтенції зробити таке". І тому він заапелював до Совєтів, щоб вони перестали проповідувати „пусті гасла", а з усією повагою погодилися в новій 10-членній Комісії в справах міжнародного роззброєння, що починає свої наради 15-го березня ц. р. у Женеві.

В тій самій промові Гертер навів довгий список невдачних спроб Америки перевести контрольоване міжнародне роззброєння, почавши від так званого пляну Баруха про міжнародну контролю над атомовою енерґією, запропонованою ще тоді, коли ЗДА мали атомовий монополь. Цей довгий список доказів злої волі Совєтів, що його треба доповнити списком комуністичних актів агресії, настроює дуже скептично щодо успіхів Гертерового заклику. Гертер раз-у-раз підкреслював, що не може бути однобокого роззброєння вільного світу і роззброєння „на слово", на обіцянку большевиків, що вони дотримують договору. Він слушно вказував, що коли будь-який договір про будь-яке, навіть вступне, частинне і ступневе роззброєння має бути ґарантом миру, то він мусить спиратися на системі дійсної контролі. Але на це Совєти не погоджуються.

Траґізм ситуації полягає в тому, що Совєти ніби не хочуть війни, здаючи собі справу з її наслідків, проте вони не відмовляються від своєї мети опанувати ввесь світ і не змінюють ні на йоту свого становища до будь-якої актуальної спірної міжнародної справи. Коли ж вони проголошують, наприклад, частинну демобілізацію, як ось останнє зменшення числа наземних військ, то водночас вихвалюються зростом своєї військової сили, ніби — за їх твердженням — найбільшої нині в цілому світі, і не дають можливости перевірити, скільки в їх демобілізаційних заявах правди, а скільки пропаґандивної брехні. І тому проблема нинішнього міжнародного роззброєння живо пригадує цю саму справу між двома світовими війнами, за існування Ліґи Націй. Покищо, від проєктів, дискусій, промов і закликів світ не зробив ані кроку в напрямку дійсного роззброєння.

Крах „за повернення"

З величезною енерґією і наполегливістю, не жаліючи величезних грошових витрат і всіх можливих зусиль, почала Москва п'ять років тому розбудовувати широку „акцію за повернення на батьківщину" колишніх громадян Совєтського Союзу й окупованих Совєтами країн, — не тільки всіх тих, що еміґрували з цих територій ще до встановлення в них совєтського режиму, але й тих, що свідомо втекли від цього режиму і його терору. Для здійснення запланованої акції розбудовано цілу сітку бюр у Берліні й аґентурних осередків у більших містах Заходу, з сотками добре платних службовців та аґентів.

Ведена впродовж п'ятьох років ця організована Москвою й очолювана емведистами з-під знаку тодішнього шефа совєтських опричників ген. Івана Сєрова і здійснювана з допомогою шантажу, застрашування, а то й насильства „поворотницька" акція у своєму висліді закінчилася великим фіяском. У порівнянні до витраченої енерґії і грошей, висліди цієї акції цілком таки мізерні. Єдиним успіхом було те, що Москва добилася повороту деякої кількости несвідомих совєтської дійсности і збаламучених пропаґандою старих еміґрантів з Південної Америки. Безуспішність цієї акції привела до різних змін у проводі берлінського „комітету за повернення" і востаннє до зміни самої назви видаваної ним російською, українською, білоруською та іншими мовами газетки „За повернення на Батьківщину".

Назва цієї газетки звучатиме тепер „Голос батьківщини", і в тому напрямі має бути змінена й назва самого комітету. Враховуючи безуспішність дотеперішньої акції, ведена досі пропаґанда „за повернення" буде припинена, але зате Берлінський комітет має почати пропаґанду за розбудування і утривалювання „совєтського патріотизму" серед різнонаціональних еміґрацій на Заході. Це „розбуджування патріотизму" ітиме під гаслом: „Служити батьківщині можна добре і за кордоном". Відповідно до цього завданням совєтських „патріотів" в буржуазних країнах буде ширити пропаґанду про совєтські досягнення й успіхи, допомагати пропаґованій комуністами справі „миру", вдержувати зв'язок із Совєтським Союзом та іншими комуністичними країнами з допомогою відвідин і листування із рідними та знайомими там і водночас із цим збирати інформації і матеріяли проти активних антикомуністів та організацій і передавати їх для використання „вітчизняними установами".

Нові форми, зміненої тільки в своїй назві, совєтської підривної уже „патріотичної" акції вимагають не тільки пильної уваги, але й збільшення активної протидії всіх антикомуністичних сил.

Милосердя для бандита

Так звана справа Чессмана набрала міжнародного розголосу. Ватиканський орган „Оссерваторе Романо", англійський ліберальний „Менчестер Гардієн", чимало поважних американських газет із „Вашинґтон Постом" у проводі й цілий ряд визначних закордонних і американських діячів забирали вже голос у „справі Чессмана" — у користь Керіла Віттієра Чессмана, який 12 років перебуває в келії смерти у в'язниці в Сан Кентені, в Каліфорнії, процесуючись за своє життя. Фактичний стан цієї справи такий:

Керіл В. Чессман почав красти на 15-му році життя, — каже , що з голоду. Потім двічі сидів у в'язниці за збройні грабункові напади, аж виспеціялізувався в особливому підприємстві: зодягнений у поліційну уніформу, зупиняв вночі червоною ліхтаркою авта, грабував подорожніх, а жінок під загрозою револьверу насилував. 23-го січня 1948 року поліція впіймала його після погоні за ним із швидкістю 85 миль, в його авті знайдено пограбовані речі, і свідки, жертви його злочинів, понад усякий сумнів, потвердили його ідентичність. З-посеред 18-ох точок акту обвинувачення лава присяжних визнала його винним у 17-х точках. Засуджений на смерть, через спритних адвокатів Чессман 8-кратно осягав відкладання терміну виконання засуду. У в'язниці почав він пильно студіювати право і здобув знання, яким дивував суддів. Написав у в'язниці 4 книжки, які принесли йому кругло $150,000. Зокрема його автобіографічна повість „Келія смерти 2455" стала видавничою сенсацією.

Керіл Чессман має тепер 38 років. Він високий, поставний, сильний, непоганий з вигляду. Ті, що вимагають його помилування, наводять два арґументи: кара смерти взагалі нелюдська і принципово повинна бути скасована, і що — Чессман перевівши 12 років у келії смерти з восьмикратним визначуваним йому терміном загину в газовій коморі — вже досить покараний. В останнє він мав згинути минулої п'ятниці. Найвищий Суд знову відкинув його відклик. Але каліфорнійський губернатор Едмунд Брави, на рекомендацію державного департаменту ще раз відклав виконання кари смерти на 60 днів, з уваги на можливість неґативних відгуків закордонної преси та ліберально - пацифістичних кол під час поорожі Президента, що саме виїхав до країн Південної Америки.

Кара смерти — це окрема проблема, і вона не може мати звеличників. Тримання людини 12 років між життям і смертю є річчю нелюдською. Але в часах організованого і безкарного народовбивства, в часах пляново затіюваних загарбницьких агресій, що спричиняють смерть і каліцтво багатьох тисяч, організована на міжнародну скалю акція милосердя у відношенні до холоднокровного бандита є одним з багатьох парадоксів нашої доби.

МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ДИКТАТОР НА КАПІТОЛЬСЬКІМ ГОРБКУ...

Недавно, напередодні нової боротьби за громадянські права в Конґресі, речник південних консервативних демократів, сенатор Россел з Джорджії заповів, що боротьба ця розвинеться в формах старого римського цирку, і першою зіркою між акторами — „стар перфомер" — буде Линдон Джансон. Це — сенатор Линдон Джансон із Тексасу, тепер провідник сенатської більшости. Ще не відомо, чи справді ця боротьба прийме форми староримського цирку, хоч це дуже правдоподібно, бо власне південні демократи збираються битись як стародавні ґлядіятори. Але немає сумніву, що практично найважливішу ролю гратиме в ній сенатор Джансон: може не як ґлядіятор, певно також не як цезар, а радше як видний і невидний рушій цілої сенатської машини, в нетрях якої формуватиметься новий закон.

Хоч досі він не признавався, що готовий кандидувати на пост президента в майбутніх виборах, немає сумніву, що цієї можливости він не виключає. Він знає добре не тільки свої сильні сторінки, але, як спритний політик, знає також свої слабі місця: знає, що він „пахне магнолією", тобто походить із півдня країни, до якого сильні північні й осередні стейти не мають надто великого довір'я; знає, що власне в тому зв'язку його роля в боротьбі за громадянські права буде критичною. Досі йшов він серединою дороги маневруючи в расових справах між південними скрайніми сеґреґаціоністами і північними фанатиками широких громадянських прав. Знає, що в своїй компромісовости він не може погодитися на слабий, безефектний закон, що, зрештою, було б проти його щирого переконання, але не може також наражатися ні одним, ні другим.

Та, незалежно від суб'єктивного наставлення сенатора Джансона до справи громадянських прав, його роля в конґресовій боротьбі за них мусить відкрити всю важливість і величезну силу його посту як провідника сенатської (демократичної) більшости. Немає сумніву, що це, після президента держави, найсильніша позиція в країні, хоч конституція не передбачає прямо такої позиції і такої сили; народ не вибирає нікого прямо на цей пост, і багато громадян навіть не знає, хто його посідає, якщо взагалі знає, що такий пост існує.

У книжці „Порада і згода", що довгими тижнями нотується як „бестселлер", автор вибрав провідника сенатської більшости за героя, довкруги якого снується політична гра в Конґресі та його кулюарах, по готелях і приватних домах, по сальонах гарних пань - мільйонерок і коктейлевих прийняттях. Може автор, який, зрештою, є старим конґресовим звітодавцем-журналістом, трохи здраматизував позицію провідника сенатської більшости, але по суті він не відійшов від правди. Тільки у книжці партія президента стоїть при контролі Конґресу, і тому провідник більшости співпрацює з Білим Домом гладенько. Сьогодні ж президент держави й провідник сенатської більшости належать до противних партій і їх співпраця має інший аспект, який знову ж таки додає ваги Джансонові. Він і сам відчуває, що його пост це неначе пост „проти-президента". Минулого року під час дебат у Сенаті, він признав це публічно. „Як провідник сенатської більшости, я маю до помочі свого роду кабінет, який складається з голів окремих комісій — заявив він тоді. — Я порадився з ними, і я певен, що вони зроблять те, якслід". Аналогія тут доволі влучна, бо так, як президент іменує членів свого кабінету, так провідник сенатської більшости іменує голів комісій, хоч не конституція, а прийнята сенаторами і освячена традицією процедура дає йому це право. Зі своєї позиції провідник сенатської більшости рішає сам, які справи, коли і як прийдуть на порядок нарад, і визначає тактику своїх партійних товаришів у кожній справі. Зі свого уряду він є рівночасно: головою демократичного партійного „кокусу" (конференції) головою демократичної комісії керівництва, яка призначає членів сенатських комісій, при чому він сам призначає членів тієї комісії; він є головою партійної комісії тактики... Як сенатор, він є також членом різних комісій і головою деяких підкомісій. Все це дає йому майже диктаторську силу на Капітольському Горбку. Цим разом склалося ще й так, що його приятель з Тексасу, Сем Рейбирн, є спікером Палати Репрезентантів, отже подібно як Джансон у Сенаті веде діло в нижчій палаті Конґресу.

Ця сильна позиція Джансона викликала була саме рік тому малу ребелію його сенатських партійних колеґ. Сенатор Проксмаєр закинув тоді, що один - єдиний сенатор з Тексасу зібрав у своїх руках більше сили, як досі будь-хто в історії Сенату. Він жалівся, що сен. Джансон — перший провідник сенатської більшости, який не відповідальний ні перед президентом ЗДА, ні перед своєю партією, ні перед сенаторами своєї власної партії. Сен. Проксмаєр і з ним група лібералів з Демократичної партії повели були акцію, щоб змусити Джансона більше рахуватися і радитися з своїми партійними колеґами. Але ребелія не вдалася, і, хоч Джансон майже не виступав у своїй „обороні", він затвердив за собою свою сильну позицію сенатського „боса".

Ця позиція — практично сильніша як позиція віцепрезидента ЗДА — не абиякий тягар, фізичний, психічний, а то й політичний. Вона інколи, буває, ставить його в ситуацію, коли він мусить заанґажуватись у справі, (як ось справа громадянських прав), яка, без огляду на спосіб вирішення, може відбитись не корисно на його особистих амбіціях, наприклад таких, як кандидатура на президента. Та все таки він любить свою позицію. Кажуть, що минулого року, під час його відвідин у Білому Домі, президент Айзенгавер вказав з усміхом на шкіряне крісло за своїм столом і сказав: „Колись ви сидітимете в цьому кріслі". — „Ні, Пане Президенте — відповів Джансон, — ні за що в світі не проміняв би я мого стола за вашого".

Справді, Джансон може бути гордий з своєї позиції. А все ж, чи може бути вона така цінна, щоб для неї погодити місцем у Білому Домі? . . .

юст.

Микола Яримович

ЖІНОЧІ ПРОФЕСІЇ

У нашій пресі підноситься час від часу важливе питання про потребу свіжих сил для нашої культури. Якщо брати до уваги практичну сторінку цього питання, то годі накидати молоді чи її батькам вибір професії, поплатної у їх життьовій кар'єрі. Годі також узалежнювати від того поміч у стипендіях для молоді. Головним джерелом, особливо зворотних стипендій, мала б бути бодай часова і частинна жертвенність (позички) заінтересованих громадян. Ні від кого жертви не можна вимусити. Ставлення якихось умовин щодо розподілу стипендій у залежність від вибору будучої професії може зробити злу прислугу організації значних стипендійних фондів. Тільки добродійні інституції, і то з власних фондів, могли б кермуватись засадою уділювання стипендій на студії вибраної ними ділянки. На жаль, таких іституцій у нас дуже мало.

Все ж таки, якщо ми дорожимо бодай збереженням нашої української культури, то повинні шукати допливу нових працівників для тої культури, тим більше, що на рідних землях вона жахливо підупадає і деґенеруючись затрачує свою окремішність, що є головною основою існування української нації.

Передумуючи способи рятунку, навіть в існуючих невідрадних умовинах, варто б звернути увагу на характер професійної праці, що є трохи відмінна для жінок і чоловіків. Звичайно, жінка є менше залежна від власного заробітку на прожиток, як чоловік, голова родини. Зате жінка, без шкоди для себе і родини, може посвячувати увесь свій час своїй професії.

Чоловік звичайно виконує свою, сказати б, практичну професію поза домом. Жінка, яка не має малих дітей, може, при добрій волі та відповідних кваліфікаціях, посвятити дещо часу праці на культурному полі, бодай частинно вдома, кілька годин денно в школі, бібліотеці, редакції чи деінде. Це давало б їй приємне почування, якого може не мати жінка, що культурними справами не інтересується. Сотні жінок могли б заповнити ту прогалину, що твориться із-за браку працівників на полі нашої культури.

Громадянство повинно здобутись на більший респект до жіночої культурної творчости, на більше довір'я до духових здібностей жінок. Маємо вже, хоч не багато, визначних письменниць, поеток, малярок, журналісток, вчительок, бібліотекарок і т. п. Здається, що некорисно для жінок уживати назв їх професій з „чоловічим" закінченням, як маляр, лікар, професор і т. д., бо це зменшує вартість жіночої здібности в користь чоловіків, що вживають тих назв. Не треба брати прикладу з англійської мови, що родових закінчень назв майже не має. Згодом люди навчаться розуміти, що треба однаково цінити, наприклад, маляря і малярку того самого формату. Якщо нема ще якоїсь назви, як наприклад, „інженерка", то треба її винайти і впроваджувати.

Чолсвіки повинні пам'ятати практичну сторінку життя, що з якоїнебудь причини не можуть виконати якоїсь праці, то повинні заохотити до того жінку, допомогти їй і бути за те вдячними. Дуже велику користь з праці жінки на культурному полі мали б її найближчі, її діти. Вони б ту працю бачили, щораз більше нею цікавились, шанували, любили і ставали самі тими, яких нам потрібно: добрими українцями, гордими з своєї культури.

Батьки, у яких їхні доньки шукають порад відносно їх життьових професій, повинні мати на увазі те, щоб їхні доньки були задоволені з свого життя і не тратили часу на вивчення того, чого не зможуть вповні використати. Також вони повинні мати на увазі те, що їхні доньки не є тільки матеріялом на дружин і матерів, але мають амбіції відносно використання своїх духових здібностей. Вміти одно з другим згармонізувати не всі дівчата є в стані в їх молодім віці з малим життьовим досвідом. Треба помочі батьків, а також громадянських організацій, особливо там, де батьки не можуть дати собі ради з тим питанням.

Не можна заперечувати дівчатам їх здібностей набувати практичні фахи, в яких звичайно працюють чоловіки, як от лікар, інженер, економіст і т. п. Треба радити їм вибирати те, що більше потрібне для них і для нас. Природа жінки така, що вона почуває себе найбільше щасливою, коли бачить, що є там, де найбільше потрібна, що виконує працю, від якої залежить щастя її рідних і близьких.

Невже ж наша жіноча молодь не піде за тим природним покликом помочі також нашій культурі, студіюючи гуманістичні науки, можливо із спеціялізацією в українськім відтинку?

Як громадянство відповідно до нього підійде і допоможе дівчатам стипендіями, вони напевно будуть щасливі нам допомогти в лихій годині. Слово тепер за Стипендійним Фондом УНСоюзу з його шляхетними плянами. Також УВАН і НТШ, наші наукові установи, могли б відкрити ширше двері для нових адептів жіночого роду, навіть наражаючись на можливі докори за протекційність. Наша культура простить їм те, бо сама на тому скористає.

Жінка і відмолодження йдуть впарі.

З ФАБРИЧНИХ БУДНІВ

Над столами
дзвіночки дзвонять,
Тихо-тихо, неначе спросоння,
Та в фабричному гаморі тоне
Їхній дзвін у моїй долоні . . .

І під дзвін я плету віночки
Моїх простих, нехитрих шрифтів,
О, дзвеніть же,
дзвеніть, дзвіночки,
Голосніш, переливніше, ширше!

Це — не жарт, це — моя робота,
Пальці вправні
працюють швидко,
Протягаю з дзвіночками дроти
Крізь малі із зернят піраміди.

Як пташки клюватимуть зерна,
Буде дзвоник дзвеніти срібно,
Тож моя робота химерна
Для тропічних птахів потрібна.

А думок не припнеш,
не прив'яжеш,
Десь вони у далекій мандрівці,
Там, де січень плете
срібну пряжу,
Там, де влітку
цвітуть чорнобривці . . .

Ах, країно, далека, кохана, —
Вічний біль мій
і вічна турбота.
Хтось пробив
в моїм серці рану
Й нас зв'язав
нерозривним дротом.

Як я вдячна тобі, робото,
Що береш лише руки, не думи,
Що я вільна душею істота
У нудному фабричному шумі...

АЛЛА КОССОВСЬКА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ УКРАЇНЦІВ В СССР

У статті О. Р. про вислід останнього совєтського перепису, п. н. „Українці в Совєтському Союзі" („Свобода", 17-2-60), мені здається, вкралися дві помилки.

Ви подаєте вірно, що, за переписом 1926 року, „усіх українців в Совєтському Союзі було 31,194,000 душ". До цього Ви додаєте також вірні дані про те, що „до СССР приєднані всі колишні займанщини, що нараховували в 1931 році 7,409,000 українців, і Крим, де в 1926 році було 77,465 українців". Ці три числа Ви додаєте докупи і одержуєте вислід: „кількість українців на всій приналежній тепер Совєтам території виносила 38,681,000".

Назагал, з заокругленням, Ваш обрахунок вірний. Тут у Вас трапилася лише невеличка помилка, що українців Криму Ви включили в суму двічі — раз в складі „усіх українців в Совєтському Союзі", а вдруге окремо „І Крим". Але — це дрібниця.

Ваша більша помилка полягає в тому, що кількість українців „на всій приналежній тепер Совєтам території", тобто — 38,681,00", Ви зіставляєте з кількістю українців в самій лише УССР, кажучи: „а перепис з 1959 р. встановлює їх (українців) кількість всього на 31,852,000, значить на яких 6,829,000 менше, ніж у 1926 -31 рр. Кількома рядками вище, в цій же статті Ви подали самі, що в 1959 р. в СССР є 36,987,000 українців, а 31,852,000 є в УССР. Якщо, отже, порівняти кількість українців „на всій приналежній тепер Совєтам території" в 1926 -31 й 1959 рр., то зменшення в дійсності є лише на 1,694,000 душ, а не на майже 7 мільйонів, як вийшло у Вас. Я думаю, що цю помилку якось треба б виправити на Ваших сторінках, щоб у читачів не виникало непорозуміння.

До речі, якби Ви взяли під увагу офіційну совєтську статистику, що знаходиться в „Малой Совєтской Энциклопедии", том 10, 2-ге вид., 1940 стор. 1046, та в „Большой Совєтской Энциклопедии", том 44, 2-ге вид., 1956 р., стр. 169 і 172, Ви могли б також обчислити, що в межах території УССР і СССР 1959 року кількість українців, в СССР зменшилася між 1939 і 1959 рр. на 2,5 мільйона осіб, в тому числі — на 1 мільйон чол. в УССР і 1,5 млн. чол. в решті СССР. Це буде точніший показник, ніж поправлений Ваш, бо тут віддзеркалено природній приріст українців на всіх українських землях між 1926 - 31 і 1959 рр.

Всеволод Голубничий
Ню Йорк.

Вияснення О. Р.: Коректури п. Вс. Голубничого цілком правильні, бо в цитованій статті про українців у Совєтському Союзі справді сталася помилка в підрахунку не фактичних, але цифрових страт населення Української ССР у світлі переписів 1926 і 1959 року. Але ж подані в статті числа, як це було зазначено там, не віддзеркалюють цілком втрат, що їх зазнала Україна насправді, значить, коли враховувати природній приріст населення, що його вона повинна була мати і що його вона мала. Якщо брати до уваги найвищий приріст населення — 2,37%, що його Україна мала до 1926 року, то дефіцит всього населення України мав би виносити 27 мільйонів душ, а якщо ж брати на розгляд принижений показник цього (1.34 в 1952 р.) приросту, то й тоді дефіцит населення за рр. 1926 - 1958 мусів би виносити яких 16 мільйонів осіб. Відраховуючи із цього максимальних сім мільйонів на втрати, що їх зазнала Україна внаслідок німецької окупації і другої світової війни (включно з фінською війною) і яких два мільйони на тих, що були переселені поза Україну або зрусифіковані, то встановлений у статті „Українці в Совєтському Союзі" факт безслідного зникнення семи мільйонів українців за рр. 1927 - 1958 встановлений правильно.

Йосиф Сірий

СТЕП

(3)

І Габіб думав. Багато думав. А балачки з Бульбенком допровадили його до того, що він почав вагатися. І нарешті постановив тікати разом з дядьком у свої рідні степи.

Бульбенко обмірковував утечу дещо ширше.

— От що, Андрійку! Ти маєш можливість, крім утечі зробити ще одно добре діло.

— А що таке дядьку? Кажіть, зроблю все, що зможу.

— Твій прибраний батько Гамід дуже заможний, він може викупити тебе з війська.

— А для чого це?

— Бо ж негаразд тобі служити з [illegible] . . . А крім того, після звільнення з війська, нам буде легше діяти . . . Для того ти мусиш зайнятися торгівлею . . . Випросиш у Гаміда ґалеру, та й будеш розвозити його товари. Я буду кормовим, а веслярів - рабів наберемо зі своїх людей. І коли вийдемо в море, тоді будемо панами і визволимо не тільки себе, але й невільників - веслярів.

— Розумію, дядьку! Але чекайте, чи не ліпше про це сказати Гамідові, він добрий чоловік і може нам помогти в цій справі?

— Що ти, Андрійку! Бог з тобою! Який би турок добрий не був, а все ж він турок . . . Він і тебе не захоче відпустит . . . Адже ж турок ніколи не зрозуміє твоєї туги за степом, туги за рідним краєм, бо він живе тут у багатстві, в розкошах для того, щоб панувати . . . Тому. Андрію, коли дійсно хочеш вернутись у рідні степи, коли хочеш визволити й братів своїх, послухай мене старого.

Минуло багато часу. Андрій став власником ґалери й почав розвозити Гамідові товари. Але відповідної залоги все ще не мав: наглядачі були турки, а з-поміж веслярів крім українців, були й невільники інших народів. Про підготовлювану втечу знав ще Кириченко, молодий запорожець, який пару років тому, порубаний в батві під Синопом дістався до неволі. Бувший бурсак, відважний козарлюга, може б і доскочив він курінного, як би не турецька неволя. Він дуже зрадів затії Бульбенка.

Але надійшов час, і ґалера Габіба, з дорогими матеріялами, вирушила у Молдавію. Там молодий купець вигідно продав товари і закупив харчів та вина.

Ґалера вирушила в поворотну дорогу, але кормовий Бульбенко, замість на південь, взяв напрям північно - східній. Це занепокоїло головного наглядача-турка, який зараз же звернувся до Бульбенка з запитом:

— Куди ведеш ґалеру?

— Куди треба! — спокійно відповів козарлюга.

— Повертай на південь, бо звелю закувати тебе в кайдани! — крикнув наглядач.

Бульбенко, не звертаючи на нього жадної уваги, спокійно стояв при кермі. Тоді наглядач крикнув корабельній службі, яка складалась переважно з українців:

— Взяти його!

Дехто підскочив до кормового. Тоді Бульбенко моргнув до Кириченка і турок не зчувся, як його обхопили ззаду міцні руки. На ґалері зчинився галас. Габіб вийшов на поклад і відфазу зрозумів, що сталось.

— Зв'язати і кинути в трюм! — видав зарядження Габіб.

Зв'язали й другого наглядача, який пробував затримати ґалеру, забороняючи веслувати.

Тим часом на обрії з'явився великий турецький військовий корабель, прямуючи на Молдавію. Треба було прийняти якесь рішення.

Бульбенко повернув кермо. Ґалера описала велике півколо і пішла назустріч туркам.

Габіб побіг в трюм.

— Гей, хлопці, налягайте на весла, коли прибудемо на місце, дам велику нагороду!

Ґалера завзято порола хвилі козацького моря. Незабаром вона порівнялась з турецьким кораблем і обмінявшись привітом, швидко його поминула.

Коли турецький корабель зник на обрії, Бульбенко знов заточив півколо і скерував ґалеру на північ. Цим разом напрям був узятий остаточно. Вечоріло. Червоне сонце вже почало занурюватись у темних хвилях моря. Треба було поспішати, щоб за ніч допасти Дніпрового гирла.

Габіб, у супроводі слуги зі смолоскипом знову зійшов в трюм. Хтось вдарив у гонг і веслярі підняли весла.

— Слухайте уважно всі! — почав Габіб, тримаючи в руках ятаган. — Мусите натужитись і прикласти всіх зусиль, щоб на ранок добитись Дніпрового гирла. Дістанете додаткові харчі, а за добру роботу добру ногороду: Коли хто буде відтягатись, то не будь я Габіб, коли не розторощу тому зухвальцеві голову.

З цими словами Габіб вийшов. Ґалера летіла, як птах. Лиця веслярів стали немов би масками, на яких не залишилось жадного людського почуття. По спинах їх спливав брудний піт. Бракло повітря, спраглі уста широко відкрились. В одного з веслярів ротом полилась кров, і він похилився на весло. Решта продовжувала веслувати, волочучи взад і вперед його тіло. Упав ще один. Але на те ніхто не звертав уваги. За всяку ціну до ранку треба було доскочити Дніпра.

„НАША ЧАРІВНА, РІДНА „ВЕСЕЛКА"...

З нагоди закінчення п'ятого річника „Веселки" у різних українських газетах тут і в Европі появилися прихильні рецензії на цей дитячий журнал. Одну з них, надруковану в „Шляху Перемоги" (Мюнхен, Різдво Христове, ч. 1—2, 1960 р.), поміщуємо:

П'ять років на сторожі дитячих душ.

Переді мною незвичайно цінний документ нашої духової сили — п'ять великих річників дитячого журналу „Веселка". Ніби нічого особливого, бо ж дитячі журнали в нас не новина, і врешті-решт це „тільки" дитячі журнали Але вистачить уважніше призадуматись над цілістю нашої виховної проблеми на чужині, щоб усвідомити собі вагу „Веселки" якраз отим її просто винятковим багатством — літературно-мистецького, виховного, українознавчого, розвагового і мистецько-ілюстративного матеріялу. Можна сказати без перебільшення, що це своєрідна п'ятитомова дитяча енциклопедія в розкішному виданні, з якою не сором показатися на люди. Вона може зайняти одно з найгідніших місць на всяких міжнародніх виставках найкращих видань взагалі, а для дітей зокрема. Можна сміливо, отже, сказати, що 5 річників „Веселки" — це наша гордість, наша культурна легітимація перед чужинцями в педагогічному світі. Це теж своєрідний мистецький альбом української сучасної книжкової графіки, бо ж у „Веселці" майже всі наші мистці-графіки, що живуть на чужині, показують свої творчі досягнення.

П'ять річників „Веселки" — від 1954 до 1958 р. — а в кожному річнику круґло 50 авторів, поетів і письменників-прозаїків, круґло 15 мистців-графіків з кількома сотнями образів-ілюстрацій у кожному річнику — все це направду імпонує.

Чоловий автор „Веселки" — відомий дитячий письменник, Роман Завадович, а коло нього такі, як Іван Керницький, Лятуринська Оксана, Перелісна Катерина, Тис Юрій, Керч Оксана, Цегельська Олена, Черінь Ганна, Бачинський Леонід, Журба Галина, Діма, Полтава Леонід, Кобець Олександер, Козак Едвард, Храплива Леся та ін., а з мистців-графіків: Петро Андрусів, Микола Бутович, Яків Гніздовський, Михайло Дмитерко, Едвард Козак, Борис Крюков, Юрій Кульчицький, Мирон Левицький, Михайло Михалевич, Петро Холодний, Віктор Цимбал, Любомир Гуцалюк, Іван Кейван, Галина Мазепа, Василь Залуцький та багато інших.

Варто теж підмітити величезну вагу журналу для розвитку нашої дитячої релігійної і національної змістом літератури у протилежність до українськомовної, але духом большевицької дитячої книжки і преси. І, хоч в українських совєтських виданнях для дітей трапляються вірші та оповідання, наприклад, про природу без московсько-большевицької агітки, то вони позбавлені будь-якого національного характеру, не кажучи про релігійний момент.

Зміст „Веселки" такий різнородний і багатий, при тому вибагливий, що не може не захоплювати дітей, бо кожна дитина знайде в ній особливо цікаві для себе вірші, оповідання, легкі статтейки, веселі сміховинки, казки й байки та тим подібне. В журналі багато українознавчого матеріялу для учнів і учителів Рідних Шкіл, суміських, пластових виховників, в ній багатство релігійних тем, якими успішно може користуватися духовник у своїй праці з дітьми, врешті в ній ціла низка сценічних картин для актуальних потреб і взагалі для дитячого театру, на сцені чи при таборовій ватрі.

„Веселка" призначена для дітей кожного віку, але треба признати, що вона успішно підходить до питання різниці віку дітей, тому її читають залюбки дослівно всі: діти й „старі діти", себто батьки та виховники.

Редакція журналу, складена з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, серед яких є такі видатні виховники, як Богдан Гошовський, В. Барагура, Роман Завадович, при співпраці з іншими членами Об'єднання робить дуже корисну роботу, бо ці люди знають свою відповідальність перед Богом, рідним народом і своїм сумлінням.

Останньо появилося два річники „Веселки" в розкішному переплеті з віньєткою П. Холодного і їхня поява спричинила написання цих рядків направду щирого захоплення і признання. Бо як батько і педагог, я мушу якнайгарячіше порекомендувати наш найкращий журнал „Веселку" всім нашим батькам і виховникам та учителям „Рідної Школи".

Річна передплата „Веселки" становить всього 4 американські доляри, а її адреса:

VESELKA, 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Якщо цей журнал опиниться в кожній українській хаті, і коли батько-мати дадуть його в руки рідній дитині, або ввечорі прочитають їй з нього казку, то це буде наше велике виховне діло. Тому розкриймо гостинно двері наших дитячих кімнат і домівок нашій дитячій, чарівній, рідній „Веселці"!

Батько

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Українці Вашингтону відзначили Роковини Самостійности і Соборности

За ініціятивою Об'єднання Українців у Вашингтоні тутешня громада відзначила Роковини Самостійности і Соборности 31. січня в залі Конфедерат. Академію започатковано американським державним гимном, що його відіграв на фортепіяні професор Микола Недзведзкий.

Академію відкрив голова ОУВ інж. Валентин Сем'янцев, взиваючи присутніх вставанням і однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять українських героїнь і героїв, що полягли за ідеали самостійности і соборности.

Дальшою точкою програми був Марш Бетговена у доброму фортепіяновому виконанні проф. Миколи Недзведзкого. На увагу заслуговує доповідь д-ра Юрія Старосольського. Шановний доповідач між іншим сказав, що українші у вільному світі без залякувань відзначають ці роковини та Україна, закута в московські кайдани, не святкує цих великих подій. Але тюрма поневолених Москвою народів розлетиться, а правда і справедливість затріюмфує над злом.

Проф Недзведзкий відіграв на фортепіяні пісню „За тебе Україно", і „Молитву за Україну". Приємно було бачити, що наша дітвора брала живу участь у цьому святі. Наталочка Кравець гарно віддеклямувала вірш „І в мене був свій рідний край". Наймолодшою виконавцею в програмі свята була Маруся Криворук, що разом з Марусею Кондрат творили дует, граючи „Фортепіяновий концерт".

Декламація інж. Ю. Ясінського „Обставини" (Костя Василевича) випала бездоганно. Декляматор послуговується доброю дикцією, а вірш надається на академію.

Академію закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна" при акомпаніяменті проф. М. Недзведзкого. І отак закінчилось свято.

Управі ОУВ на чолі з головою інж. В. Сем'янцевим за труд і клопоти — щира подяка.

Мирон О. Пилипець

Відділ УНС в Асторії на колеґію в Стемфорді

Преосв. Владика Кир Амврозій із Стемфорду загостив на візитацію до парафії Чесного Хреста в Асторії, де при вході до церкви вітали його Лицарі Колюмба в уніформах. Церква була заповнена вірними. На першій і другій Службах Божих Преосв. Владика мав проповідь і закликав до будови нової церкви в Асторії, під яку є готова, куплена земля, і яка тут є конечна, бо теперішня є замала. Просв. Владика згадав і про будову нової Колеґії св. Йосафата в Стемфорді, на яку то ціль зложило Братство св. Николая, Відділ 5 УНС — $25; А. Бурдила $25; С. Антонишин $15; по $10: І. Сидор, М. Провотвода, А. Мартин, А. Гула; по $5: А. Климишин і А. Войтихівський, всі члени УНСоюзу, котрі то жертви в сумі $115 по другій Службі Божій передано на руки Владики. Так само замість коляди на зборах Відділу предсідник Левицький пропонував, щоб члени щось жертвували для тих, котрі не могли дістатися сюди і вільно жити в цій країні. Члени зложили $30, які вислано чеком до ЗУАДКомітету у Филаделфії. Жертви склали: М. Галан $2; по $1: Сидор, Левенець, Куручка, Василик, Бурдиґа, Заровенний, Кривень, Гарлов, Скиба, Климишин, Антонишин, Загоруйко, Коок, Мартин, Васараб, Матвіїв, Ревусь, Савка, Сідляр, Левицький, Гула, Швед, Гречин, Гаврилко, Жирий, Фіґурський і Грицай.

Сидор

Зміни в Українській Щадниці в Клівленді

27. січня відбулися звичайні річні збори акціонерів Української Щадниці в Клівленді, відомої під назвою „Ди Парма Сейвінґс Ко.", що цього року відзначає 45-ліття свого існування. На зборах президент Щадниці Василь Волянський подав до відома, що з уваги на свій вік, він відходить зі становища президента й директора. Загальні збори висловили особливе признання п. Волянському, що є членом-основателем тієї Щадниці, за його довголітню працю й на вияв окремої вважливості вибрали на його місце до дирекції його сина, Степана Волянського.

На своєму першому річному засіданні дирекція 3 лютого покликала такий новий уряд Щадниці: президент: адвокат Іван Таринавський, дотеперішній довголітній секретар Щадниці. Віце-президенти: Михайло Колодій, Іван Кухта, Стефанія Паливода, керманич української філії. Секретар: д-р Михайло М. Тимків. Скарбник: д-р Едвард Михайленко. Асистенти секретаря: д-р Володимир Боднар, Анна Гопська, Володимир Морозович.

Українська Щадниця сьогодні має коло $16 мільйонів.

М. Т.

Стан УНФонду з кінцем січня 1960 р.

Для інформації усіх Відділів УККА, організацій, що є членами УККА, та всього українського громадянства в ЗДА, подаємо нижче цифрові дані в долярах, про те, скільки зібрано на Український Народний Фонд у діловому 1959-му році від 1. червня 1959 до кінця січня 1960 р. (Діловий рік триває, як відомо, від 1-го червня 1959 до кінця травня 1960 р.). Далі наведені цифри подають впливи до УНФонду тільки з 50-ти місцевостей, але місцевостей важних чи то з уваги на їх територіяльний обсяг праці чи то з уваги на інтенсивність їх збіркової акції з минулого року.

Ось і ці місцевості:

Ню Йорк, Н. Й.: 3,447; Филаделфія, Па.: 3,387; Шикаґо, Ілл.: 2,780.75; Дітройт, Міш.: 2,442; Клівленд Огайо: 1,639; Джерзі Ситі, Н. Дж.: 1,435; Боффало, Н. Й.: 1,212; Рачестер, Н. Й.: 962.08; Гартфорд, Конн.: 921.02; Бруклин, Н. Й.: 910; Елизабет, Н. Дж.: 856; Нюарк, Н. Дж.: 839; Міннеаполіс, Мінн.: 713; Питсбурґ, Па.: 639.65; Сиракюз, Н. Й., 605; Трой, Н. Й.: 575; Виллиментик, Конн.: 512; Честер Па.: 475; Амстердам, Н. Й.: 446; Пасейк, Н. Дж.: 422; Вінґгемтон, Н. Й.: 370; Ірвінґтон, Н. Дж.: 367; Ютика, Н. Й.: 351; Омага, Неб.: 343; Балтімор, Мер.: 337; Милвоки, Виск.: 308; Ню Гейвен, Конн.: 311; Бостон, Мас.: 303; Лорейн, Огайо: 299; Бріджпорт, Конн.: 256; Коговс, Н. Й.: 245; Трентон, Н. Дж.: 239; Сен Пол, Мінн.: 181; МкКіс Рокс, Па.: 180; Ню Брітен, Конн.: 186; Вашинґтон, Д. К.: 175; Джамейка, П., Масс.: 175; Ембрідж, Па.: 171; Вунсакет, Р. Айл.: 170.70; Вилмінґтон, Дел.: 170; Скрентон, Па.: 166; Сан Франціско, Кал.: 153; Лос Анджелес, Кал.: 142; Пукіпсі, Н. Й.: 135; Денвер, Кол.: 120; Ст. Луїс, Міз.: 94; Джансон Сіті, Н. Й.: 93; Йонґставн, Огайо: 70; Толідо, Огайо: 58; Кентон, Огайо: 57.

Так виглядає стан УНФонду до кінця січня 1960 р. Слід додати, що деякі з наведених вище місцевостей понадсилали поважні суми в місяці лютому. Так само вплинули до УНФонду збірки чи датки поодиноких громадян із інших необнятих цим списком місцевостей. Пригадуємо, що У. Н. Фонд — це одинока грошова база обширної та відповідальної праці УККА у інформаційній, видавничій і в організаційній ділянках.

Просимо поспішити з надсилкою вже зібраних фондів та не перетримувати їх задовго на місцях.

Збірки слати на адресу:

U.C.C.A.
P.O. Box 721 Church St. Annex
New York 7, N. Y.

Школа українознавства у Филаделфії

Гарно працює й розвивається Школа Українознавства в північній дільниці Филаделфії. Завдяки стараниям ЗУАД Комітету біжучого шкільного року ця школа вийшла із невідходящого приміщення у світлі научні залі одної з кращих публічних шкіл у Филаделфії в дільниці Лоґан. Кожної суботи відбувається там навчання у восьми клясах під проводом учителів. Для кращого забезпечення існування школи створено Батьківський Комітет, який дбає за фінансові справи школи і намагається допомагати батькам і вчителям у вихованні нашої молоді. Кожної суботи члени Батьківського Комітету відбувають дижури у школі, приглядаючися вихованню молоді. Для здобуття фінансових засобів Батьківський Комітет запляпував кілька імпрез. В грудні відбувся в залі дільницевого клюбу гарний Миколаївський Вечір, під час якого виставлено п'єсу в постанові артиста Володимира Мельника, і обдаровано дітей дарунками. Під час Різдвяних Свят Батьківський Комітет зорганізував коляду. Декілька батьків разом із групами молодих колядників-школярів відвідали українські родини в північній частині міста, колядуючи і здобуваючи фонди для школи. В неділю 14-го лютого Батьківський Комітет устроїв масковий баль для українського дітвори в залі Горожанського Клюбу. Не зважаючи на погану погоду, на баль прийшло більше сотні дітей, а також батьки. Дитячими забавами кермував артист Мельник. Багатий буфет приготовили мами. Були виграші на льотерії. Імпреза була гарна, а діти будуть про неї довго пам'ятати. — Тепер Школа Українознавства на Лоґані підготовляє Шевченківський Концерт. **Т.**

Збори Відділу СУА в Ню Гейвен, Конн.

13 грудня 1959, відбулися в церковній залі при вулиці Джордж Річні Загальні Збори 66 Відділу Союзу Українок Америки ім. О. Кисілевської

До президії зборів вибрано Н. Гижу — на голову і п. В. Гусак на секретарку. Після прочитання протоколу з минулорічних заг. зборів, який прийнято без змін, наступили звіти. Діюча голова п. Н. Данилович відчитала звіт бувшої голови п. Н. Олесницької, яка з родинних причин виїхала на сталий побут до Клівленду. Звіт дав нам повний образ праці нашого Відділу від річних зборів до липня 1959 р. Відтак голова звітувала далі про свою працю аж до звич. зборів. З черги звітували секретарка, касирка і всі референтки. Всі звіти були точно опрацьовані. Заступниця голови контр. комісії, а заразом голова президії, ствердила точність всіх протоколів і касових книг, та зарядила уділення абсолюторії уступаючій управі.

На 1960 рік вибрано слідуючу управу: Р. Яхницька — голова; І. Телюк — міст. голова; І. Гриневич — рек. секретарка; О. Бриньовська — фін. секр.; О. Васілевська — касирка; орг. реф. — п-ні Н. Гижа; культ.-осв. — Т. Яхницька і помічн. п-ні Н. Панкевич, та п-ні С. Сидорик; суспю опіка — В. Гусак; господарський — І. Телюк; прес. реф. — Н. Мартинюк. Контр. Комісія: голова — п-ні М. Данилович, члени — Г. Томоруќ і Рудницька.

Нат. Мартинюк, прес. реф.

● **Англійські традиціоналісти**, противники всяких іновацій в англійському родинному і суспільному житті, зазнали прикрої несподіванки, коли речник уряду повідомив палату громад, що рішено завести в одному з королівських палаців, так званому Віндзорському палаці, — центральне парове огрівання. Англійські традиціоналісти вважають, що англійський клімат дозволяє, щоб задовольнитись кімнатними коминками та не „псувати" стін рурами для проводження водної пари.

● **669 великих корпорацій** оголосили свої прибутки в 1959 році, з чого виходить, що їхні виски зросли в минулому році в порівнянні з 1958-им роком на 19.3 відсотка.

Золотий Ювілей о. М. Ілевича

Парафія св. о. Миколая в Боффало переживала 31. січня особливу подію, бо відмічувала 50-ті роковини священства о. Миколи Ілевича, який від 1956 року перебуває в нас.

Святкування мало три частини. В 10 год. ранку о. Ювілят відправив Службу Божу в сослуженні оо. Стасюка, Варехи і Остаповича. Зворушливим моментом було вручення о. Ювілятові квітів внучкою Мартусею Гаврилюківною, уч. цілоденної парафіяльної школи св. о. Миколая. Проповідь виголосив о. дек. Миколай Вояковський. Після проповіді о. декан відчитав надіслані о. Ювілятові привітальні письма від Апостольського Делеґата у Вашинґтоні і від Кир Амврозія, єпископа Стемфордського.

О 4-ій год. по пол. того самого дня відправлено о. Ювілятом Благодарственний Молебень при співучасті понад десятки священиків. Після того Духовенство й парафіяни вдалися до Українського Дому „Дніпро", у великій залі якого ждали вже гостей святочно прибрані столи. Там відбувся ювілейний бенкет. На стіні поза головним столом виднів золотий напис „50" і „Многая літа" — обведений золотим вінцем.

При головному столі зайняли місця о. Ювілят із Дружиною Ольгою Ілевич, Духовенство з Дружинами, Рідня Ювілята — Панство Депутати й Гаврилюки та діловий комітет. Відкрив бенкет голова ділового комітету д-р Мих. Лоза. Він підреслив, що з Золотим Ювілеєм Священства сходиться і Золотий Ювілей подружжя Панства Ілевичів. Побажавши Ювілятові всього найкращого від присутніх гостей (числом 250) і від ділового комітету, д-р Лоза передав ведення бенкету на руки о. радника Волянського з Рочестеру. Після молитви о. Волянський привітав теплими словами о. Ювілята і Його Дружину та передав слово о. Б. Остаповичеві, який говорив про життя і працю Ювілята.

О. Миколай Ілевич народився 17. грудня 1886 року в селі Грабківці, пов. Зборів, де його батько о. Юліян був священиком. Після богословських студій прийняв Тайну Священства 30. січня 1910 в храмі св. Юра у Львові з рук Митрополита Андрея Шептицького. О. Миколай Ілевич душпастирював спочатку як сотрудник у Пізнанці Гнилій, Отиневичах, Висипівцях, Золотниках, а згодом як парох в Гогочах — пов. Підгайці і в Підлужжі коло Станиславова. Там застала о. Ювілята друга світова війна. Знаючи большевиків з першої окупації, о. Ювілят не хотів себе віддавати у їх злочинні руки. Був приневолений піти на еміґрацію. Короткий час задержувався ще на Лемківщині, потім в Пряшеві, після чого наступив для всіх нас добре відомий еміґраційний шлях: Австрія, Німеччина, ЗДА, куди приїхав о. Ювілят в травні 1950 року.

В часі ювілейного обіду промовляв ще о. Середович з Сиракюз в імені всіх присутніх на бенкеті отців.

Від найближчої родини промовляла найстарша дочка, що проживає в Боффало, пані Теодозія Депутат. І знову сльози зворушення, коли найстарший внук Панства Ілевичів, п. Зенон Депутат, студент учительської колеґії в Боффало, вручав Ювілятові квіти.

Останній промовив сам о. Ювілят. Молитвою і многоліттям закінчено цю милу імпрезу.

М. Л-а

Ділимося болючою вісткою, що дня 17-го лютого 1960 року, після тяжкої хвороби, в місцевій лікарні в Виллиментик, Конн., помер

сл. п. Федір СИДОРЕНКО

народжений дня 8-го лютого 1900 року, в селі Тарандинці, на Полтавщині.

Похорон відбувся 20-го лютого 1960 р., в год. 9:00 рано, з Української Православної Церкви Св. Петра і Павла у Виллиментик, Конн., на міський цвинтар.

Покійний був самітній, працював кореспондентом кількох українських часописів і залишив по собі спомин, як доброго християнина, приятеля, як також непереможного борця за страждаючу Матір-Україну.

НАСТОЯТЕЛЬ і ЦЕРКОВНИЙ УРЯД церкви Св. Петра і Павла в Виллиментик

С. Мартюк

Патефонові кружки М. Скали-Старицького

У мене на патефоні повертається звільна кружок. На ньому написано „Лондон, українські народні пісні у виконанні Міра Скали-Старицького при акомпаніяменті Олександра Лабінського. Обгортку виготовив мистець Яків Гніздовський". Вона чудова, бо „пшенична", чим і є прикметна наша Україна.

Перша з пісень — „Червона ружа". І стільки виринає в уяві облич, особливо жіночих, що взалюбки ду пісню співають... Хоч тих жінок ніхто ніколи поголовно не побивав і не побиває, хоч вони своїх дітей не потребують покидати і не покидають, але як у товаристві хтось ту пісню підтягне, то її підхоплює присутня жінка. Правда, вони в товаристві співають її ніби жартом, але на самоті з яким же специфічним почуттям страху, чи прочуттям недолі... Співають її інколи як колисанку. Я, наприклад, запам'ятав, що моя мати співала її до сну не мені, бо я вже був юнаком, а своїм онукам. Слухаю ту пісню і бачу свою матір як живу.

Про другу пісню „На вулиці скрипка грає" таки не скажу нічого, бо... вона нагадує мені щось дуже гарне. Та особа, що ту пісню співала сорок років тому, є тут на чужині. Якщо вона припадково прочитає ці рядки і пригадає собі ті часи, то нехай послухає її у виконанні Старицького.

Скільки туги, кохання, а передовсім того ніжного відношення серед нашої молоді в таких піснях, як „Мила, премила", чи „Ой піду я до криниці"... Годі не відчувати чогось гнітучого біля серця, як слухаєш пісню „Долина, долина". У кожного з нас там на батьківщині чи батько, чи мати, чи ближча і дальша родина.

Пісню „Ой сусідко, сусідко", то наш співак виніз напевне ще з рідної Скали над Збручем. Там, бувало, у святкові літні вечори збиралася скалецька молодь на кам'яних ступнях, що провадили з вулиці до читальняного будинку. Посідають на ті камені і на поруччя, що при них, і лунає пісня за піснею, а між піснями чомусь, як до рефрену повертали до „Ой сусідко". Це мабуть тому, що по тужливих піснях бажалося молоді життєвого і жвавого темпа, що є характерне для тої пісні. Між тою молоддю бував і наш співак, як звали його „наш Миросько", бо він тоді приїздив „зі шкіл на вакації".

Пісня „А хто хоче Гандзю знати" дуже ефектовна і для співака дуже вдячна. Він повинен її включати в програму своїх концертів так, як часто включає пісню „Косарі".

Усі ці пісні, що наспівані на названому кружкові, а є їх аж тринадцять, обхоплюють своєю тематикою народний побут серед праці і на дозвіллі. Старицький, гадаю, засвоїв їх собі не з нот, не з музичної школи, а таки з життя. Він бо пережив усі ті ситуації, що про них в піснях співається. Він косив у своєму житті, жав, тесав, навіть воду носив (а Старицьким до криниці було доволі далеко), він, очевидно, й кохав... І тому він їх виконує повнотою своєї душі, дуже природно, просто, без зайвої закраски, що не є питомою нашим народним пісням. У цій же простоті неоцінена вартість наших народних пісень. Правда, у кожній пісні показує Старицький чудові голосові ефекти, закінчуючи їх бравурно, чи підкреслюючи голосом певні місця, та на те він є Старицький... О, бувало, серед народу також, що хтось голосом „потиснув", якщо в нього, як у нас казали, „влежався голос".

Добре зробив Старицький, що наспівав народні пісні, а не якісь романси чи танґа. Хоч і на ті останні є попит, але вони, романси і танґа, не були і не є питомі нашому народові.

А ось другий кружок Старицького. На обгортці за проєктом того ж Я. Гніздовського фото співака і напис „Міро Скала - Старицький — тенор, Париж". На цьому наспівані оперові арії в супроводі оркестри з одного боку, а з другого — композиції українських композиторів. Це вже клясика світова й українська. Тут Старицький тріюмфує. Слухач чує дозрілого, вишколеного, вишліфованого до найменших подробиць співака. Може цей кружок не знайде аж дуже широкого слухача, бо репертуар на ньому вимагає таки слухача більше в музиці заавансованого і підготовленого, то тим більше треба подякувати українській фірмі „АРКА" в Ню Йорку, що видала цей кружок в люксусовому виконанні, бо його сміло кладемо побіч найкращих виконавців подібного репертуару. Я не музик і не берусь до фахової оцінки. Я собі слухач, такий слухач, що не можу перестати не слухати, як хтось чудово співає. Я кладу на переміну інших відомих співаків і порівнюю. Мої враження завжди виходить на користь Старицького. Зокрема ніжність, рівність, чистота голосу, а передовсім та несилувана і тому й незрівняна „ґера" не дозволяють мені віддати першенство комусь іншому, що під сучасну пору живуть, співають і награють кружки. Та не можемо заперечити, що Старицький саме цим кружком з нашого українського боку вложив у світову музичну культуру цеголку, якої ніхто не зможе не примітити.

Старицький наспівав на кружки ще більше пісень та оперових арій, він напевно ще й не один кружок наспіває, якщо вже наспівані кружки „розхоплять" наші слухачі. Кажім сяк, кажім так, але бизнес має свої химерні стежки. Накручувати кружки в добрих фірмах з доброю апаратурою — це дорога справа, а нашим мистцям і видавцям таки манна з неба не падає.

5-ий КРАЙОВИЙ ПЛАСТОВИЙ З'ЇЗД

(Закінчення зі стор. 1-шої)

признанням уступаючому голові КПС й іншим членам Кр. Пл. Старшини. Другий день З'їзду — після Богослужень — був виповнений нарадами окремих комісій, панелем на тему „Конфронтація пластової виховної теорії з сучасною дійсністю", що відбувся під проводом інж. Тараса Дурбака, прийняттям змін статуту і резолюцій та вибором нової Крайової Старшини і Крайової Пластової Ради. На голову нової КПС була обрана пл. сен. Ольга Кузьмович і до складу цієї Старшини увійшли — Юрій Ференцевич й інж. Тарас Дурбак — заступники голови, Вячеслав Вишневський-секретар, Мирон Шарко - кр. командант Пластунів, Наталія Макаревич — кр. командантка Пластунок, Ярослав Бойдуник — референт господарства, Володимир Шеховнч — заступник реф. госп., Володимир Хамула — референт організації, Іриней Темницький — референт преси та інж. Орест Клюфас — референт Пласт-Прияту. На голову нової Крайової Пластової Ради був обраний пл. сен. Богдан Кравців і до складу Ради увійшли: Володимир Масюк, д-р Ярослав Падох, Зенон Корчинський, Оксана Генґало, Олександер Бережницький, д-р Ілля Карпінка, Михайло Юзенів, Юліян Крижанівський, як члени, і Михайло Поточняк та Яків Шеґрин, як заступники. Після складення приречення нового голови і членів Крайової Пластової Старшини, що його провів голова КПРади Богдан Кравців і молитви, проведеної всч. о. Тимофієм Міненком, з'їзд закінчено в неділю 21 лютого о год. 6-ій вечора. У з'їзді взяло участь 185 осіб, в тому 117 делеґатів із 163 мандатами і 68 гостей.

В рямцях з'їзду відбулася в суботу 20 лютого Товариська зустріч учасників з'їзду, якою проводив Микола Кавка з Клівленду і в неділю 21 лютого в залі Народного Дому великий бенкет, що його відкрив д-р Ярослав Падох і що ним проводив, як товстмайстер, д-р Юрій Старосольський з Вашинґтону. У бенкеті взяв участь президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, репрезентанти центральних і нюйоркських установ і організацій, як теж пл. сеньйори і старші пластуни. Усіх учасників бенкету було понад 150. На програму зустрічі з громадянством склалися виступи шістки ЛЧ із солістом пл. сен. О. Стецурою, хору пластунок, як теж пластового хору під проводом Б. Ковалика, квартету жіночих ревелерсів під орудою проф. Романа Левицького, як теж танкові виступи дітей, що їх аранжував ст. пл. Вол. Гайдук. Веселу частину зустрічі зааранжував пл. сен. Микола Кавка, розповідаючи пластові анекдоти і дотепи. Під час з'їзду і під час бенкету представники українських установ й організацій передавали свої привіти і побажання.

Спорт

Український Відбиванковий Клюб у Вашинґтоні, Д. К.

У 1959 році на терені столиці Америки Вашинґтону зав'язалася дружина відбиванки за почином наших спортових ентузіястів в цьому місті і завдяки міському відділові розваг, який запросив Український Відбиванковий Клюб змагатися з відбиванковими дружинами, що є зголошені у цьому відділі.

Відбиванкова Дружина чужинецьких студентів, яка минулого року була чемпіоном у відбиванці на метрополітальну округу Вашинґтону, цим разом зазнала поразки. В першій рунді наші змагуни перемогли 17 до 15, в другій рунді програли 9 до 15; а в третій і останній знов наша перемога — 15 до 13.

Це радість для наших хлопців, бо вони жертвенно грали, тримаючись добре всіх спортових правил, і за це треба їх похвалити. В дружині є добра плянована стратегія. Капітаном її є п. Микола Ставничий.

День змагань 2. лютого 1960

Мирон О. Пилипець

СПОРТОВЦІ ҐРАТУЛЮЮТЬ КНЯЗЕВІ ФІЛІППОВІ

Під час спортових змагань, що відбулися у Твінкенгем біля Лондону, складали князеві Філіппові побажання з приводу народження сина.

Хрущов ображує індонезців, обезцінивши їх народне мистецтво

Якарта. — Нікіта Хрущов дав новий доказ своєї грубоватої безтактности супроти закордонних державних мужів і чужих народів. Прибувши у супроводі індонезійського президента Сукарна до міста Йоґакарти в центрі Яви (Джави) Хрущов сплядав виставу індонезійського народного мистецтва і кустарного промислу, зокрема славетні індонезійські ручно - мальовані барвисті шовки та ручні вироби із срібла. Сукарно запитав Хрущова, що йому найбільше подобається. На це він грубо відповів: „Нічого мені не подобається. Робота добра, але це репрезентує минулий час, минулу еру. Воно коштує забагато праці і здоров'я і не є доказом проґресу. Не того вам треба, а машин, промислових машин". На зібранні студентів місцевого університету Хрущов говорив виключно про вищість комунізму над капіталізмом і знову, як на єдиний доказ цієї „вищости" вказував на упромисловлення Совєтського Союзу, його могутню збройну машину та ракету, вислану на Місяць. Індонезійські комуністи були захоплені, але протикомуністичне громадянство в Індонезії обурене. Хрущову, мабуть, його оточення звернуло увагу на неприхильну реакцію індонезійців, бо в наступному свому виступі він обіцяв Індонезії дальшу економічну допомогу.

СССР веде перед в точкуванні на Зимовій Олімпіяді

Скво Веллі, Каліфорнія. — Згідно з неофіційними дотеперішніми підрахунками спортовці з СССР здобули найбільше вочок на Земовій Олімпіяді. Точкування відбувається таким способом, що за перше місце (золоту медалю), рахується 10 пунктів, за друге (срібну медалю) — 5, третє (бронзову медалю) — 4, а за дальші 4, 5 і 6 місце по 3, 2 і по 1-му пунктові. СССР здобув до 22-го лютого 3 золоті медалі, 2 срібні і 5 бронзових і мав разом 86,5 пунктів. Німеччина — 3, 3, 0 — 48 пунктів, Швеція 2, 0, 1 — 29 пунктів, ЗДА 0, 1, 2. — 16 пунктів, Швайшарія 1, 0, 0, — 15 пунктів, Франція 1, 0, 0, — 155 пунктів, Канада 1, 0, 0, — 13 пунктів, Австрія 0, 1, 2, — 13 пунктів, Польща 0, 1, 1, — 11 пунктів, Фінляндія 0, 1, 0, — 11 пунктів, Італія 0, 0, 0. — 8 пунктів, Японія 0, 0, 0 — 3.5 пункта.

Внаслідок землетрусу згинули в альжирському селі 44 особи

Альжир. — Землетрус знищив в минулу неділю 21-го лютого альжирське село Мелюзу, похоронивши під руїнами кам'яних будинків 44 особи та поранивши понад сотню. Майже всі жертви це жінки і діти, бо чоловічі мешканці села були або з партизанами в горах, або на полі. Мелюза — це широко розкинене село з 4,000 мешканців. Воно пережило недавно подібну трагедію, бо 28-го травня 1957 р. група арабських націоналістів - партизанів наскочила на село і помстилась за те, що його мешканці не захотіли приєднатись до повстанського руху проти французів. Фанатичні партизани вистріляли і вирізали понад 300 чоловіків і недолітків. Ця подія наробила була такого шуму, що провід мусульманських партизанів відпекувався того вчинку. Французькі гелікоптери перші поспішили жертвам землетрусу з негайною поміччю. Внаслідок обсунення землі коло 1,000 родин стали бездомними.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

МОНТРЕАЛ, Квібек. — Управа Відд. 473 повідомляє, що Річні Загальні Збори відбудуться в четвер, 3-го березня 1960 р., в год. 8-ій веч., в домівці УНО, при 405 Fairmount St. W., зі слідуючим денним порядком: звіт Управи за минулий рік, звіт Контр. Комісії та уділення абсолютарії уступаючій Управі, вибір Управи та керуючих органів Відділу та вільні внески й запити. Про численну участь усіх членів Відділу просить Управа. — М. Граб, гол.; В. Будковський, рек. секр.; О. Чайковський, фін. секр. — Управа Відділу пригадує всім членам, що членські вкладки приймається кожного понеділка від год. 8-10, в домівці УНО — 5213 Hutchison St., Montreal, corner Fairmount St. West.

ШИКАҐО, Іл. — Т-во ім. Т. Шевченка, Від. 176, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що Річні Збори відбудуться в неділю, 6-го березня 1960 р., в год. 5-ій по пол., в Домі СУМА, при 964-66 Іст 93 вул. На порядку нарад: звіт Управи і Контр. Комісії, вибір нової Управи на біжучий рік, плян праці на 1960 рік (організування членства та відсвяткування ювілею Т-ва). Присутність членів обов'язкова. Якщо на призначений час не явиться відповідна кількість членів, Збори відбудуться одну годину пізніше. — О. Нісевич, предс.; І. Воробель, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Управа 194 Відд., Т-ва „Свобода", повідомляє, що Річні Загальні Збори відбудуться в суботу, 27-го лютого 1960 р., в год. 6:00 веч., в приміщенні залі ч. 22 УНДому, при 142 Друга Еве. в Ню Йорку На порядку дня: звіти Управи, Контр. Комісії та вибір Управи Відділу на 1960 рік. Повідомляємо членів, що домівка Відділу приміщується тепер в новому льокалі Кредитівки „Самопоміч", при 98 Друга Евеню (коло 6-ої вул.), де члени можуть складати свої вкладки.

Український Народний Союз і „Свобода" це твердиня українців у вільному світі, які мають за собою 65-літню історію проводу в політичних, соціяльних та культурних змаганнях нашої іміґрації в Америці.

Посмертні Згадки

Лука САХАРНЕЦЬКИЙ, член Б-ва Св. Духа, Відд. 295 УНСоюзу в Акрон, Огайо, помер 7-го січня 1960 р., на 72 році життя. Покійний походив з села Боберка, пов. Турка, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Гейзол, сина Олексу, замужні доньки: Гелену Сироїд і Ольгу Вілфорд та 7 внуків. Покійний був тихої вдачі, жертволюбним та примірним членом. Похорон відбувся, при участі Рідні, Членів Т-ва та Знайомих, дня 11-го січня, з пох. заведення до церкви св. Духа, на цвинтар East Akron Cemetery. — В. Н. П.!

В. Пулк, секр.

Олекса ГОРБАЛЬ, член Відд. 283 УНСоюзу в Оборні, Н. Й., помер дня 15-го січня 1960 р., по короткій, бо тільки одноденній недузі, на 63 році життя. Покійний народився 12-го вересня 1896 р., в с. Глібовичах Великих, пов. Бібрка, на Зах. Україні До ЗДА прибув 1913 р. та осілився в м. Оборні, де проживав весь час. Покійний був зразковим громадянином, любив свою рідну церкву та школу, ніколи не жалів грошей на народні та харитативні цілі, був прикладом для других та живо інтересувався долею Українського Народу. Похорони відбулися 18-го січня 1960 р., з похоронного заведення, при великій кількости Рідних та Знайомих Покійного. Похоронний обряд довершили Всечесніший о. Парох Василь Осташ та о. Сотрудник Петро Огірко. Покійного похоронено на католицькому цвинтарі св. Йосифа в Оборні. Покійний залишив в смутку дружину Анну, доньки: Стефанію та Наталію, зятя Роберта та двох внуків. — Нехай Вільна Американська Земля буде Йому пером.

П. Пироганич, секр.

ТАРЗАН, ч. 4409. Церемонія починається.

Знято з Тарзанових ніг шнури, щоб він міг іти до церемоніяльної скелі.

Кросс з'явився в дверях, глузуючи. — Ходім... бо восьминіг є голодний!

І так, злиденна процесія йшла рядом понад берегами озера. З жертовними барабанниками на чолі, щоб дивитися, як Крака братиме їхню жертву!